

vzdělanostní struktura

dříve bylo vzdělání výsadou nepočtených (privilegovaných) sociálních skupin. Teprve od období humanismu je vzdělání pojímáno jako lidské právo. Ženy jsou přesto nadále diskriminovány.

v současné době lze vzdělanostní úroveň obyvatelstva poměrně výstižně charakterizovat sociální, kulturní a ekonomickou vyspělost dané populace.

za základní ukazatel lze považovat úroveň gramotnosti. Nižší gramotnost je charakteristická zejména pro ženy a to zvláště v islámských zemích.

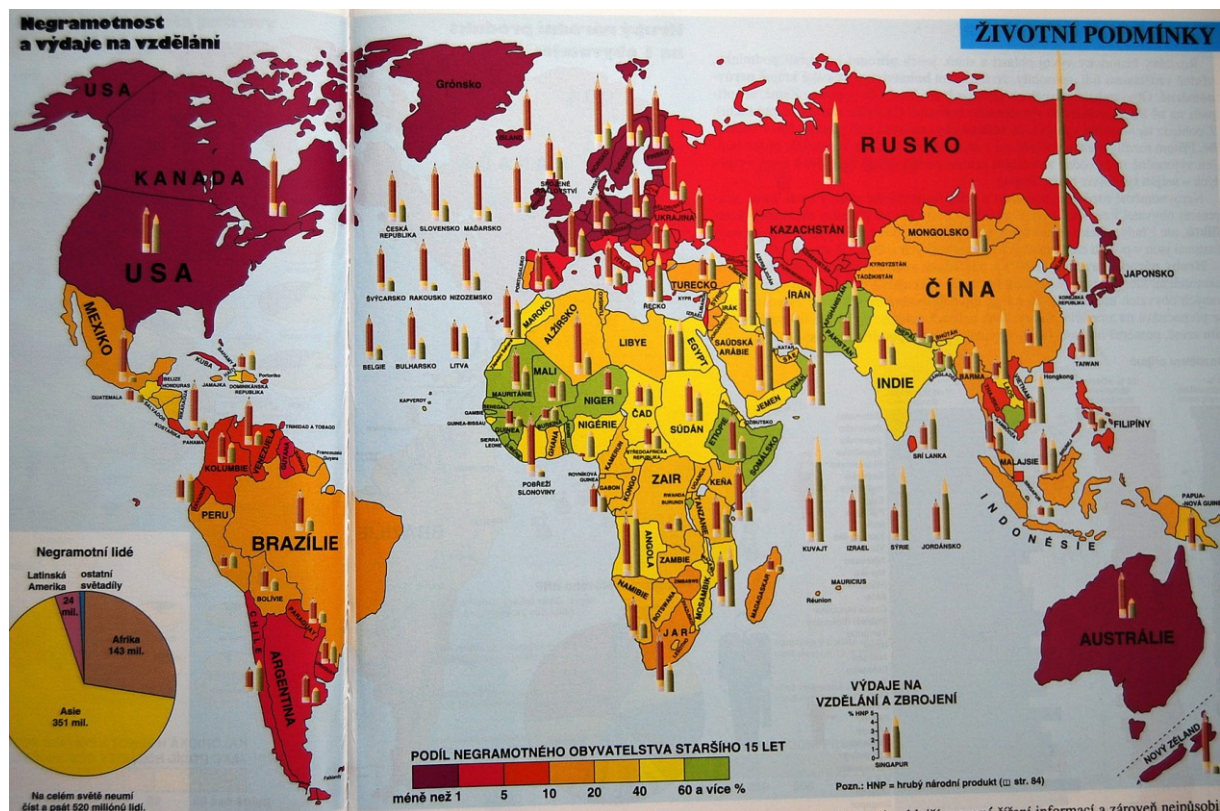
Ve vyspělých zemích, kde je gramotnost takřka 100% tento ukazatel pozbývá vypovídací hodnotu a využívá se vhodnějšího kritéria – nejvyšší dosažený stupeň vzdělání.

význam vzdělání: vyšší naděje na dožití

vyšší výdělky

lepší uplatnění v zaměstnání

menší náchylnost ke xenofobii a rasismu

Blízký východ prošel v uplynulých desetiletích důležitou proměnou. Stal se regionem plným mladých, vzdělaných a ambiciózních lidí, kteří nemohou nalézt uplatnění

Kořeny problémů nespočívají pouze ve velmi rychlém populačním růstu, ale hlavně v podivuhodném nárůstu vzdělanosti mladých generací, který jej provází a s nímž nestačí držet krok rozvoje ekonomiky.

Výsledkem je že na pracovní trh vstupuje na Blízkém východě nejvíc absolventů středních a vysokých škol na světě. I když zde zároveň nejrychleji vznikají pracovní místa, zdaleka to nestačí. Propast mezi množstvím ambiciózních dívek a mladíků se středoškolským či

vysokoškolským vzděláním na jedné straně a omezenými možnostmi trhu práce na straně druhé je největší na světě.

Z toho všeho je zřejmé že současnou vzpouru proti arabským či iránským autoritářům iniciovala především kvalitně vzdělaná mládež, nikoliv negramotné a lehce manipulovatelné masy nebo islamisté. (Hrozba kterou představují náboženští radikálové se často přeceňuje – někteří francouzští sociologové přicházejí dokonce s tezí o postislamismu, podle níž se islamisté dnes výrazně umírňují a začínají se v některých oblastech podobat evropským křesťanským stranám). Současné demografické trendy přitom nezeslábnou ani v budoucnu – viz demografické křivky. Tlak na změnu režimů bude tedy nadále sílit, stejně jako snahy region opustit.

Propast mezi životními sny mladých Arabů a bezútěšnou realitou je však příliš veliká už teď. Naprostá většina studentů byla pro splnění svého snu ochotna tvrdě pracovat. Jenže mnoha mladým Arabům se pravděpodobně nepovede lépe než jejich rodičům. Na konzervativně založeném Blízkém východě totiž platí, že bez práce není rodina, děti ani sex. Od rodiny a dětí se pak odvíjí společenské postavení a prestiž jedince. Masa mladých nacházejících se v pasti kdesi mezi dětstvím a dospělostí tak stále narůstá.

Vlády v regionu se mladým lidem neodcizují jen proto že nevzešly z demokratických voleb a neumějí řešit jejich ekonomické problémy. Dělí je i obří propast naprosto rozdílné generační zkušenosti – stárnoucí a stále senilnější autoritáři ovládají mimořádně mladé populace. Blízkovýchodní režimy mají také smůlu v tom že již dnes nevládnou venkovským populacím roztroušeným v izolovaných vesnicích. Ty bylo mnohem snazší kontrolovat než dnešní městské obyvatelstvo. Ve městech se lidé navzdory útlaku mohou přece jen lépe organizovat a mobilizovat.

Města zároveň slouží jako tavící kotlík a napomáhají překlenout tradiční kmenové a etnické identity. Dávají tak vzniknout jednotné arabské veřejnosti. Slouží také jako dráždilo konzumních a kariérních aspirací. I proto se centry současných arabských bouří stávají právě větší města.

Zásadní otázkou nyní je, zda masové výbuchy nespokojenosti povedou jen k personální a generační obměně na vrcholných postech mocenské pyramidy zatímco u moci zůstane táž uzavřená skupina lidí rekrutujících se z několika málo vzájemně spřízněných rodin, nebo zda dojde k hlubší změně. Takové která by odrážela moderní a prodemokratický charakter většiny arabských společností.

